Ner 200. ROK 1842. WTOREK 2 WRZESNIA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztéry, numer pojedynczy groszy dziesięć.

IMIONA RZYMSKIE.
Jutro Bronisławy Panny.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE.
Jutro Przesława.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień	godzina	Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryzkiej	Stopnie ciepła podług Reaumura	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i rożne uwagi
31	6	27" 5" 901	+ 7 ° 6	3''' 34	Żaden	Pogoda	
	2	5, 162	+ 19, 8	3, 51	Wschodni słaby	,,	
	10	4, 918	+ 12, 6	3, 80	WPn Wschodni słaby	,,	

Wiadomości zagraniczne.

POLSKA.

Warszawa 28 *Sierpnia.*

Założyciele towarzystwa drogi żelaznéj Warszawsko-Wiedeńskiéj, w uczynionem do mnie podaniu, wynurzyli niemożność dalszego prowadzenia tego przedsiewzięcia, oraz osiągnięcia zamierzonego celu. Z tego powodu, rząd Królestwa Polskiego, mając na względzie z jednéj strony prawa akcyonaryuszów nieobecnych, z drugiéj zaś, połączony z tém przedsiewzięciem ważny udział skarbu, znalazł się w konieczności ustanowić oddzielny komitet, dla przyjęcia akt i rachunków, dla ich rewizyi, sporządzenia inwentarza majątkowego, słowem dla przedsiewzięcia wszystkiego, coby się tylko okazało być potrzebném do zupełnego wyjaśnienia tego interesu, i nadania mu dalszego prawnego biegu. We wszystkich tych przedmiotach, rząd oczekuje od komitetu szczegółowego raportu, tymczasem zaś zaręczony przez Najjaśniejszego Pana procent 4 % od summ za akcye towarzystwa otrzymanych, wypłacany będzie, jak dotąd, w czasie właściwym.

O czém, z woli wyższéj, podaję do wiadomości akcyonaryuszów, oraz innych osób w tém interesownych.

Warszawa 18 Sierpnia 1842 r.
Dyroktor Główny prezyd. w kommissyi rządowéj przychodów i skarbu,
Radzca tajny (podp.) *Fuhrmann.*

AUSTRYA.

Cieplice 13 *Sierpnia.*

Xiężna Angouleme z Xięciem Bordeaux przybyli do tutejszych wód, które dla ostatniego są bardzo skuteczne; pomimo to jednak nie ma nadziei, aby noga w skutek złamania teraz krótsza z tego defektu uleczoną być mogła. Zresztą xiąże unika ile można pieszéj przechadzki robiąc częste wycieczki konno lub w powozie do tutejszych powabnych okolic.

Triest 11 *Sierpnia.*

Z ostatniego kwartalnego wykazu Lloyd okazuje się teraz że niedawnemi czasy artykuł korrespondencyjny z Triestu przez gazety niemieckie ogłoszony przesadzonym był i że handel tego miasta wzrasta i coraz lepszą rokuje przyszłość. Najlepiéj o tém przekonywa Nro. 64 dziennika Lloyd z d. 10 Sierpnia w którym zamieszczone są szczegóły powyższego wykazu.

FRANCYA.

Paryż 24 *Sierpnia.*

Kommissya izby parów do rozpoznania projektu do prawa rejencyi ustanowiona mianowa-

ła br. Molé swoim prezesem, a xięcia Broglie swoim sprawozdawcą. Jutro lob po jutrze sprawozdanie izbie przedłożonem będzie.

Odjazd familii królewskiéj do zamku Eu nowego miał doznać spóźnienia przez nagłe zachorowanie xięcia Chartres drugiego syna xięcia Orleanu. Zdaje się teraz że zamierzona podróż nastąpi dopiero po przyjęciu przez izbę parów projektu do prawa rejencyi.

Prawdopodobnie rozprawy nad projektem do prawa rejencyi nie długo potrwają i że, z wyjątkiem kilku legitymistów, nikt nie będzie występować przeciw ustanowieniom dziedziczności i wyłączeniu rejencyi po kądzieli. Trzéj parowie oświadczyli się już w biórach przeciwnie ale nie znaleźli zwolenników; zamierzają więc przedmiot ten z mownicy raz jeszcze przedstawić.

A N G L I A.

Londyn 24 *Sierpnia.*

Według ostatnich wiadomości z Manchestru odebranych niespokojności tamtejszych i okolicznych robotników zbuntowanych tak dobrze jak ustały, wszystko wraca do dawnego porządku; w niektórych tylko miejscach kartyści zgromadzają się ale czujność policyi i siła zbrojna stawi im niezłamany opór i udaremnia ich zabiegi. W Szkocyi niespokojności robotnikow przeniosły się w odleglejsze okolice, gdzie urzędnicy policyjni sile przemagającéj uledz musieli i doznali srogiego obejścia się ze strony wichrzycieli. W Londynie zaś władze porządku i bezpieczeństwa publicznego zdołały wszędzie udaremnić zamierzone zgromadzenia kartystów, którzy w tych dniach na wielu punktach miasta usiłowali zgromadzic się, ale za każdą razą rozpędzeni zostali; około 30 z nich ujęto. Dziś zdaje się spokojność zupełnie przywróconą; przynajmniéj dzienniki wieczorne nie donoszą o nowych zawichrzeniach.

Pogoda podczas żniw jest ciągle tak piękną jak tylko życzyć sobie można. Wczoraj przywieziono na targ 1,500 kwarterów pszenicy, i chociaż bardzo piękna była, spadła jednak przed sprzedażą jeszcze o 4 do 5 szylingów; stara pszenica po tak zniżonéj cenie nie miała odbytu, a zagraniczna stała o 3 szylingi niżéj i została po największéj części niewyprzedaną.

Wczoraj niektóre przędzalnie w Manchester były w ruchu nie doznając przeszkody ze strony zbuntowanych robotników, którzy w ogóle nie okazują jeszcze wielkiéj chęci wrócić do swoich zatrudnień, zwłaszcza farbiarze żądający podwyższenia płacy na tydzień z 20 do 21 szylingów. Dzień dzisiejszy ma rozstrzygnąć jak długo te niespokojności potrwają. Onegdaj w wieczór miał przybyć pełnomocnik rządowy w celu wykrycia przyczyn obecnego powstania robotników i niezwłocznie zarządził śledztwo; ma ono także rozpoznać postępowanie naczelników wojennych dystryktu, władz rządowych a mianowicie policyi celem ocenienia przez nich zarządzonych środków. Życzeniem przeto jest powszechném aby badania te jawnie się odbywały.

N I E M C Y.

Karlsruhe 24 *Sierpnia.*

Stany tutejsze postanowiły uczynić rządowi przedstawienie względem potrzeby zmniejszenia wojska i zaprowadzenia natomiast krajobrońców czyli tak nazwanych landwerów, których utrzymanie jako chwilowe nie wymaga tak znacznych kosztów, a te same czyni krajowi usługi co i regularny żołnierz.

Lipsk 28 *Sierpnia.*

Brak wody, a tém samém mąki i chleba zrządził na wczorajszym targu niejakie wzburzenie umysłów, atoli bez nadwerężenia porządku i spokojności publicznéj. Zaradzając potrzebie powszechnéj rada miejska ogłosiła dziś popołudniu zarządzone przez nią takie środki że odtąd co dzień dostateczna ilość chleba na targu znajdować się będzie.

H I S Z P A N I A.

Madryt 17 *Sierpnia.*

Donoszą z Badajoz d. 13 Sierpnia że wojsko portugalskie na granicy zgromadzone otrzymało posiłki, i że w Elvas fortyfikacye w stanie obronnym postawiono.

P O R T U G A L I A.

Lizbona 15 *Sierpnia.*

Z wielkiém zadowoleniem publiczność tutejsza powzięła urzędową wiadomość o uznaniu królowéj ze strony Rossyi.

B E L G I A.

Bruxella 24 *Sierpnia.*

W podróży do Ardenne król o mało że nie popadł w nieszczęście. Pistolet znajdujący się w torbie powozowéj sam wystrzelił, kula odbiła się o dno i przebiła wierzch bez uszkodzenia osób jadących.

Minister finansów przedłożył izbie projekt do zaciągnienia nowéj pożyczki 33 milionowéj, z którejto summy 30 milionów przeznaczono na kosztowną koléj żelazną z Lüttichu do pruskiéj granicy.

ZJED. STANY AMERYKI POŁNOCNEJ.

W Filadelfii wybuchły zaburzenia z powodu że murzyni obchodząc rocznicę usamowolnienia niewolników braci w angielskich Indyach zachodnich, w processyi nieśli chorągiew z nienawidzoném godłem *»wolność lub śmierć»* co tak białych rozjątrzyło, że się gromadnie na czarnych rzucili, podpaliwszy dom i kościół gdzie się zgromadzili. Dopiero trzeciego dnia władze zdołały porządek i spokojność przywrócić użyciem powiększonéj ochotnikami siły zbrojnéj i najęciem tymczasowych sług policyjnych.

TURCYA.

Konstantynopol 10 *Sierpnia.*

Z depeszy gubernatora w Suleimanieh, Abdalach Beja do konsula tureckiego w Tabris okazuje się, że Riza Kuli Chan na czele 5,000 jazdy i jednego batalionu regularnéj piechoty natarł na wojsko tureckie, ale w kwadrans potém pobity ucieczką się ratował, inne zaś oddziały persów złupiwszy i spustoszywszy miasto Suleimanieh i całą prowincyę wróciły do Persyi uprowadzając z sobą przeszło 300 familii. Nieprzyjaciel rabując mordował opór stawiających bez różnicy płci i wieku.

W swojém memorandum do posłów zagranicznych Porta usprawiedliwiając zamiar swój względem drukarni greckich i francuzkich, które zamknąć postanowiła, prosi uprzejmie posła francuzkiego, aby zechciał wydać stósowne rozkazy do zaniechania prac w dwóch jego narodu drukarniach bez pozwolenia rządu tureckiego zaprowadzonych.

Rozmaitości.

Z Berlina d. 20 *Sierpnia* Od dnia wczorajszego niesie pogłoska, że N. Król po odbytéj nad Renem rewii wojsk, do Paryża się uda, aby Królowi Ludwikowi Filipowi osobiście współubolewanie swoje wynurzyć.

Nowa wędrówka narodów. Wynoszenie się ludzi z Europy zamieni się z czasem w prawdziwą wędrówkę narodów. Przeszłego roku wyniosło się z Anglii 118.000, z Niemiec zaś przeszło 50,000 ludzi, a wnosząc z obecnéj chęci wynoszenia się, ilość wychodzców w tym roku nie będzie mniejszą. Z Hessyi wyniosła się niedawno cała gmina z proboszczem i nauczycielem, a z saméj Westfalii wyszło przeszłego miesiąca 260 ludzi.

Niektóre różnice (mówi pewna angielka) między Niemkami i Angielkami zwróciły moją uwagę. Wyższa klasa towarzystwa prawie wszędzie jednakowa; bal, wieczór, obiad we wszystkich krajach, ma jeden krój. Drugi stopień towarzystwa, wszędzie nosi na sobie cechę narodowego charakteru. Dla téj przyczyny dla badacza jest ważniejszym od innych. Unikałam widzieć moje jedne i drugie przyjaciołki inaczéj jak w zupełnym stroju..... a więcéj miałam sposobności od innych podróżnych, dostrzedz, ocenić ich domowy byt i zwyczaje.

Niemki zdają mi się być naturalniejszemi od nas Angielek. Moralne wychowanie angielskiéj panienki jest zwykle bierném. Nie mówią jéj, co ma robić, ale tylko co nie ma robić. Wiecznie słyszy: tego nie rób, tego nie mów, o tém nie myśl! I jeżeli rozumne dziecię ośmieli się zapytać: a dla czego, matka lub guwernantka zawsze ma gotową odpowiedź: To nie przystoi! to dla panny nie uchodzi! przecież to śmiesznie! Albo co, czyż to źle? Dla czegóż? Otóż znowu czy przystoi młodéj dziewczynce sądzić o tém co dobre, a co złe? Lecz mamo ja myślałam. Nie powinnaś panna myśleć. Idź, i pisz swoje tłómaczenie, i tam daléj. Nie znają oni i nieprzyjdzie im to na myśl, że wszystkie ich mniemania są próżne, jeśli natura nasza nie może samotnie używać tych najszlachetniejszych skłonności, które łączą nas z bóztwem. W wychowaniu niemieckich kobiet nie tyle przewodniczy jakaś szczególna moda: ich rozum, ich charakter, kształcą się w ogóle nie mimo moralnych uczuć skłonności i pobudek. Dusza wywnętrza się swobodniéj i jawniéj, dla tego zdawało mi się że rozwinięcie tych kobiet więcéj jest naturalném i samo-bytném.

Niemka daleko więcéj trudni się gospodarstwem aniżeli angielka jednego z nią stanu. Dla jakiejś fałszywéi delikatności poczytujemy za poniżające i pospolite domowe zatrudnienia i obowiązki, w których nie ma nic poniżającego. Młoda Angielka umiejąca robic woreczki, rysować kwiaty, lub na kanwie robotę, śpiować *dulce mio bene*, osłupiałaby zapewnie, obaczywszy jak skrzętnie z pękiem kluczy biega młoda, przystojna córka jakiéj znakomitéj damy niemieckiéj.

Opis Loloty Wertera, która kawały chleba z masłem- czyli raczéj *Buttersznity* przygotowywała, wzbudził w Anglii dużo śmiechu. U nas żadna nie śmie się zakochać, lub dostać pomięszania zmysłów, w innéj jak białéj sukni atłasowéj. Dla każdego kto żył w Niemczech,

połączenie sentymentalności z *Butterszniłem*, lub Poezyi z domowemi troskami, niema w sobie nic śmiesznego, a żona pewnego niemieckiego pana, powiedziała mi jednego razu, że niema czasu jechać ze mną do Galeryi obrazów, bo musi rachować bieliznę, a ta dama była jedną z najprzyjemniejszych, i najwięcéj ukształconych kobiet, jakie mi się zdarzyło kiedy widzieć. Druga wybornie wychowana Niemka, odznaczająca się przy dworze, wymawiała się nieprzypomiuam już od czego, tém, że u niéj w ten dzień duże pranie, a w takim razie, nawiasem mówiąc, zła gospodyni, przewraca cały dom do góry nogami. Niekiedy także bardzo niewcześnie natrafiałam na tę wielką katastrofę. Uważcie także, że nie mówię o rzemieślniczkach, ale o ludziach wyższego stanu.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 31 *Sierpnia do dnia* 1 *Września.*

Uschakof polko ces. ross, Zielicka Eleonora, Szymczykiewicz Maurycy ob, Kosteeka Eleonora ob Majewski Karol, Braminski Wincenty, z Polski; — Kopistyński Stanisław, Romer Michał ob., Dąbrowski Jan ob., Niedziałkowski Franciszek ob., Boguszewska Anna, z Galicyi; — Koffer Gotlieb ob., z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Celiński Julian ob., Wodzicki Franciszek hr., Gostkowski Jan ob., Kadłubowski Alexy do Polski; —Penotti Ernest, Komar Henryk ob., Uschakof połko. ces. ross, Skrzyńska ob., do Galicyi.

Doniesienie Urzędowe.

Nro 7263.

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI W SENACIE RZĄDZĄCYM.

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Podaje do powszechnéj wiadomości że w myśl uchwały Senatu Rządzącego z d. 26 b. m. i r. Nro 4525 odbędzie się na dniu 13 Września r. b. w biórach Wydziału w godzinach przedpołudniowych publiczna *in minus* licytacya na wypuszczenie w przedsiębiórstwo robót trzema anszlagami przy uchwale powołanéj zatwierdzonemi objętych jako to: 1) reparacyi w domu L. 116 Malarnia zwanym 2) w odwachu głównym L. 106 3) w kordygardach mniejszych. Cena do pierwszego wywołania za wszystkie ogółem wzięte reparacye z trzech kosztorysów zebrane złp. 2556 gr. 4 naznacza się, na *vadium* każdy z pretendentów złoży zp. 260 o innych warunkach w biórach Wydziału wiadomość powzięta być może.

Kraków d. 30 Sierpnia 1843 r.

Senator Prezydujący,
KOPFF.
Referendarz *L. Wolff*

Doniesienie prywatne.

Jentsch, fabrykant mechaniczno-chirurgicznych narzędzi ma zaszczyt donieść interessowanym osobom, że swoje dotychczasowe mieszkanie z pod L. 118 w *Collegium Juridicum* przeniósł do domu p. Cetnarowicza pod Ner 102 przy ulicy Grodzkiéj prawie na przeciw tegoż *Collegium.*

Kupfer Licitacions Anzeige.

Von Seiten der Direction der Szlovinker Nicolay Kupfer Schmelz-Hütte wird hiemit zur öffentlichen Kenntniss gebracht, dass das in derselben Hütte vom 1te Oktober l. J. bis Ende Sept. 1843 zu erzeugende Rosetten oder Spleissen Kupfer von circa 3000 Zentuer ganz oder auch in Parthien von 200 Zentner, in monatlichen Raten abzunehmen, in den Vormittags Stunden des 15ten Sept. l. J. in der Behausung des Gefertigten zu Leutschau in Oberungarn im Wege der öffentlichen Versteigerung verkauft werden wird.

Leutschau den 20sten July 1842.

Johan Julius Juhas
als Dyr. der Szlovinker Nicolay Kupfer Schmelz-Hütte.
(1r.)